

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windmolenplan Lage Weide

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

26 juni 2013 / rapportnummer 2724-88

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De Gemeente Utrecht wil op het industriepark Lage Weide de realisatie van een windpark door Energie-U ruimtelijk mogelijk maken. Het park krijgt een capaciteit van minimaal 10 MW. Utrecht wil in de vast te stellen structuurvisie het kader vastleggen voor de realisatie en de feitelijke inrichting vastleggen in een wijziging van het bestemmingsplan gecombineerd met een omgevingsvergunning. Voor de besluitvorming over de structuurvisie en het bestemmingsplan is een gecombineerd plan/projectMER opgesteld.

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de Structuurvisie en het bestemmingsplan.

De kwaliteit van het MER is hoog. Zo geeft het MER een goed inzicht in alternatieven met minimale en maximale hinder, geeft het door uitgebreide visualisaties vanuit zeer verschillende posities een duidelijk beeld van de mogelijke landschappelijke effecten van de alternatieven en geeft het een goede beschrijving van de mogelijke gezondheidseffecten op basis van de meest actuele inzichten.

Uit de effectbeschrijving blijkt dat veel hinder te voorkomen is door maatregelen als stilstand en terugregelen. Doordat bij alle alternatieven maatregelen getroffen kunnen worden om hinder te beperken of te voorkomen, onderscheiden de inrichtingsalternatieven zich feitelijk alleen op landschappelijke effecten en vermogen.

Ten aanzien van de vergelijking van inrichtingsalternatieven voor de locatie Lage Weide zijn MKBA en MER consistent.

Voorafgaand aan de feitelijke inpassing en inrichting is nog actuele informatie nodig over het voorkomen van beschermde soorten en de mitigerende maatregelen die wellicht nodig zijn om effecten op die soorten te voorkomen.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

2. Toelichting oordeel en aandachtspunten vervolgtraject

2.1 Keuze voor windenergie en afstemming MER– MKBA

De Commissie heeft de MKBA alleen beoordeeld op consistentie met het MER. Zij geeft geen oordeel over de kwaliteit van de MKBA als zodanig.

Waar het MER zich bij alternatieven voor windenergie op Lage Weide richt op andere locaties voor windenergie, richt de vergelijking in de MKBA zich op zonne-energie als alternatief voor windenergie. Op dit punt zijn de studies dus niet vergelijkbaar.

Ten aanzien van de vergelijking van inrichtingsalternatieven voor Lage Weide hanteren MKBA en MER vergelijkbare uitgangspunten. De MKBA kent een monetaire waarde toe aan welvaartseffecten voor direct omwonenden uit het MER. Bij effecten op landschap, ecologie en externe veiligheid uit het MER zijn geen monetaire waarderingen toegekend. Het is dus terecht dat de vergelijking van inrichtingsalternatieven gebaseerd is op zowel het MER als de MKBA.

Een meerwaarde van de MKBA is dat vanuit verschillende gezichtspunten (land, stad, bewoners, initiatiefnemers) kosten en baten in beeld gebracht worden.

2.2 Onderbouwing keuze locatie Lage Weide

Het eerder uitgevoerde locatieonderzoek is in het MER aangevuld met informatie over de landschappelijke beleving van windmolens op de verschillende locaties vanuit de omgeving. Bijlage 1 geeft een goede beschrijving van deze effecten. De conclusie is dat windmolens op de locaties Haarzuilens en Lage Weide het meest zichtbaar zullen zijn omdat ze grenzen aan zeer open landschap. De zichtbaarheid van de windmolens op drie locaties (Rijnenburg, Ouderij, Galecopperbrug) is kleiner. De windmolens op de locatie Uithof blijkt het minst zichtbaar.

Aangezien de windmolens op de locatie Lage Weide goed zichtbaar zijn, is in het MER (te recht) veel aandacht besteed aan de diverse varianten en de landschappelijke inpassing daarvan. De Commissie acht deze informatie voldoende voor een afgewogen oordeel over de locatiekeuze.

2.3 Inrichtingsalternatieven Lage Weide

Het MER beschrijft zes alternatieven met een variatie in aantal windmolens, locatie van de windmolens en capaciteit. Deze alternatieven geven de bandbreedte aan potentiële effecten goed weer. Naast de alternatieven met 3 MW windmolens, zoals al opgenomen in de Notitie Reikwijdte en detailniveau, zijn twee alternatieven onderzocht met 4 MW windmolens (alternatieven 2 en 5).

2.4 Effectbeschrijving

Energieopbrengst

De energieopbrengst van de alternatieven wordt beschreven in hoofdstuk 10 van het MER. Een effectbeschrijving per kWh, zoals eerder geadviseerd door de Commissie m.e.r., geeft het MER niet.

Op basis van de onderliggende data over de verwachte geluidhinder (tabellen 5.3, 5.4. en 5.5.) blijkt dat alternatieven zich in absolute zin onderscheiden op geluidhinder. Relatief (effect per kWh) zal dit onderscheid veel minder zijn gezien het verschil in aantal geproduceerde kWh.

- De Commissie beveelt aan om bij het definitief besluit over de structuurvisie aan te geven of er per kWh sprake is van een onderscheid in de milieueffecten van de alternatieven.

Geluid

Het MER geeft een goed beeld van de potentiële geluidbelasting. Zeer informatief is de tabel op pagina 60 van de Effectbeschrijving waarin het verschil tussen de geluidseffecten van de alternatieven per geluidklasse is opgenomen ten opzichte van de heersende achtergrondgeluidniveaus. Met maatregelen in de vorm van stilstand en terugregelingen wordt de toename in geluidbelasting in de nacht en op stille zomeravonden gemitigeerd.

Slagschaduw

Het MER geeft een goed beeld van de slagschaduw(hinder) die kan optreden bij de onderzochte alternatieven. Ook is onderzocht hoeveel stilstand noodzakelijk is om geen slagschaduw te realiseren. Hiervoor blijkt 0,3% tot 0,4% stilstand nodig te zijn. Het MER trekt terecht de conclusie dat het effect daarvan op de energieopbrengst verwaarloosbaar is.

Externe veiligheid

Uit het MER blijkt dat bij met uitzondering van alternatief 5a, alle alternatieven negatief scoren op externe veiligheid. De knelpunten worden veroorzaakt door de aanwezigheid van hoogspanningsleidingen, aardgasleidingen of te korte afstand naar bebouwing. Bij de feitelijke inrichting zullen dus mitigerende maatregelen in beeld gebracht moeten worden. Deze zullen echter geen gevolgen hebben voor de (aard en inrichting van de) alternatieven.

In het voorkeursalternatief van de gemeente (alternatief 4) ligt het knelpunt bij de windmolen op positie 7 (aan de zuidkant van de plas, direct langs de A2) vanwege een iets te kleine afstand tot een kantoor.

De gemeente heeft de Commissie desgevraagd mondeling toegelicht dat door aanpassing van het toerental bij een bepaalde wiekstand (windrichting) voldaan kan gaan worden aan de

veiligheidsnorm. Deze aanpassing van het toerental heeft een zeer beperkte afname in energierendement tot gevolg.

Landschap

Het MER geeft aan de hand van een groot aantal visualisaties een zeer goed inzicht van de potentiële landschappelijke effecten van de verschillende inrichtingsalternatieven.

Natuur

De Commissie acht de conclusie uit de voortoets dat geen sprake zal zijn van significante effecten op Natura 2000 gebieden plausibel.

Flora- en Faunawet

Het MER geeft al uitgebreide informatie en in de bijlagen een natuurtoets, maar bij de inpassing en inrichting is op enkele punten nog aanvullend onderzoek naar effecten en mitigatie noodzakelijk. Dit geldt met name voor de vleermuizen die in de afgelopen wintertijd niet goed konden worden onderzocht. Voor zover bekend zijn de volgende vleermuissoorten de belangrijkste windmolen slachtoffers (op volgorde van vaak naar minder vaak): ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis.

De aanwezigheid van deze soorten zal nog goed onderzocht moeten worden om te bezien of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Daarbij kan gedacht worden aan:

- Stilzetten van de windturbines op avonden en nachten met veel vleermuisactiviteit;
- Geen turbines in de omgeving van foerageer- en migratielocaties (lanen, bosjes, water) en op plaatsen waar dat onmogelijk is: vleermuisaantrekkende elementen en verblijven verplaatsen;
- Aanleg of behoud van een groenzone (eventueel met bomen en of rietkraag), maar niet in de buurt van de turbines;
- Een goed lichtbeheer (bijvoorbeeld door het licht goed af te schermen of de helft van de lantaarnpalen na elf uur 's avonds uit te doen);
- Toegankelijk houden van uitvliegopeningen van bestaande verblijfplaatsen;
- Aanleg van zomer- en winterverblijven, maar niet in de buurt van de turbines.

Een aantal van deze maatregelen kan ook dienen bij het mitigeren van mogelijk negatieve effecten op vogels, zoals

- de turbines niet in de buurt plaatsen van en het voorkomen van slagschaduw op de aanwezige kolonie visdieven, kokmeeuwen en kleine mantelmeeuwen op het dak van een bedrijfsgebouw
- het ontzien van nesten (inclusief bomen) van een aantal specifieke soorten

Bij aanleg kan rekening worden gehouden met enkele beschermde plantensoorten en kleine zoogdieren. Indien een standplaats van een beschermde soort niet kan worden ontzien dan kan de soort tijdig worden verplaatst. Dit geldt als mitigerende maatregel in het kader van de Flora- en faunawet.

- De Commissie beveelt aan om voorafgaand aan een definitief besluit over de inrichting het voorkomen van beschermde soorten en te treffen mitigerende maatregelen nader te onderzoeken.

2.5 Keuze voorkeursalternatief

Bij de onderbouwing voor de keuze van het voorkeursalternatief plaatst de Commissie de volgende kanttekeningen.

Het MER beargumenteert in hoofdstuk 8 op goede gronden waarom de alternatieven 4 en 5 op basis van de milieueffecten de voorkeur verdienen boven de alternatieven 1,2 en 3. Op basis van de beschreven milieueffecten valt de vergelijking tussen alternatief 4 en alternatief 5 in het MER ten gunste van alternatief 5 uit. Dit alternatief met 3 molens van 4 MW scoort namelijk beter dan alternatief 4 op de landschapscriteria 'skyline' en 'herkenbaarheid opstelling'. Op de andere milieuaspecten zijn de alternatieven 4 en 5 niet onderscheidend. Zoals beschreven op pagina 59 van het hoofdrapport krijgt desalniettemin alternatief 4 de voorkeur omdat naar de mening van de klankbordgroep de impact van de hoge windmolens op omliggende wijken te groot is. De gemeente volgt de klankbordgroep hierin. De beoordeling van de deskundigen in het MER en de mening van de klankbordgroep lopen hier dus niet parallel.

Mede op basis van het MER zijn laat in het traject geoptimaliseerde alternatieven ontwikkeld, namelijk 4a+, 4b+ en een nieuw alternatief 6+ (ruitopstelling van vier molens van 3MW, voorstel klankbordgroep). De effecten van deze geoptimaliseerde alternatieven worden beschreven in een separate effectenbijlage. Uit deze bijlage blijkt dat alternatief 6+ (de ruit) is afgevalen omdat deze slecht scoort op visuele rust/ herkenbaarheid van de opstelling. Ofschon deze conclusie navolgbaar is, komt deze ten onrechte niet terug in de samenvatting of het hoofdrapport van het MER.

- De Commissie beveelt aan om bij het definitief besluit over de structuurvisie een compleet overzicht te geven van de argumenten die geleid hebben tot de voorkeur voor alternatief 4 boven alle onderzochte alternatieven.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Utrecht

Besluit: vaststellen of wijzigen van

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D22.2

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Realisatie van een windpark met een capaciteit van minimaal 10 MW op het Industrieterrein Lage Weide in de gemeente Utrecht

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Utrecht Dichtbij van: 31 oktober 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 1 november tot en met 12 december 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 19 november 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 10 januari 2013

ter inzage legging MER: 19 juni 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 15 mei 2013

toetsingsadvies uitgebracht: 26 juni 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. drs. ing. J. Bout (voorzitter)

mw. ir. V.J.H.M. ten Holder (secretaris)

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. dr. M.J.F. van Pelt

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus

op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER Windmolenplan Lage Weide, deel 2: effectbeoordeling, Royal HaskoningDHV, 25 april 2013
- MER Windmolenplan Lage Weide, Bijlagen 1 t/m 8, Royal HaskoningDHV, 23 april 2013
- Structuurvisie ontwerp Windmolens Lage Weide, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, 11 april 2013
- MKBA Samenvatting Windenergie Lage Weide, april 2013

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Windmolenplan Lage Weide

ISBN: 978-90-421-3779-0

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

